

Asia Tekijänoikeus piirroskuvaan

Hakija K

Annettu 26.9.2023

Tiivistelmä *Piirroskuva ei ollut tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu teos.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa koskien oheistamansa kuvan numero 1 tekijänoikeutta. Hakija kysyy ensiksi, onko hänen tekemänsä kuva tekijänoikeuslain mukaisesti suojattu teos, eli ylittyykö kuvan kohdalla tekijänoikeuslain ns. teoskynnys? Hakija on kertonut itse saaneensa vastineenantajan edustajalta tämän piirtämän, liitteenä 3 olevan kuvan, jonka aihepiiriä ja ideaa hän on itse käyttänyt tehdessään nyt kysymyksessä olevan kuvan numero 1.
2. Toiseksi, hakijan käsityksen mukaan hänen kuvastaan on valmistettu kuvien 2.1 ja 2.2 mukaiset uudet versiot hyödyntämällä hakijan kuvaa. Ylittyykö tekijänoikeuslain ns. teoskynnys näissä kuvissa?
3. Kolmanneksi, Mikäli kuva 1 on tekijänoikeuslain mukainen teos ja myös kuvat 2.1 2.2. ovat tekijänoikeuslain mukaisia teoksia, niin onko jälkimmäisten kuvien valmistaminen ja saattaminen yleisön saataville edellyttänyt kuvan nro 1 tekijän lupaa vai onko niissä kyse itsenäisistä, vapaan luomisen kautta, syntyneistä teoksista?

VASTINE

4. B Oy (yhtiö) ja M ovat antaneet asiassa yhteisen vastineen. Hakija on tehnyt yhtyeen jäsenen N:n tekemästä kuvion sisältävästä yhtyeen tunnusmerkistä (logosta) yhtiön toimeksiannosta version. Logon käyttämisestä on lisäksi sovittu yhtiön ja hakijan välillä. Vastineenantajien mukaan kaikki

logoon ja sen eri versioihin kuuluvat oikeudet kuuluvat yhtiölle. B Oy on yhtyeen osakeyhtiö.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

5. Tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova. Tekijänoikeusneuvosto ei anna lausuntoja muiden lakien soveltamisesta.

Tekijänoikeudesta

6. Tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on yksinoikeus teokseen. Säännös sisältää esimerkiksi kiluettelon suojattavista teostyypeistä. Tekijänoikeussuojaa saavat esimerkiksi kaunokirjalliset ja kuvataiteen teokset.
7. Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita vaatimuksia.
8. Euroopan Unionin tuomioistuin katsoi 1.12.2011 antamassaan ratkaisussa C-145/10 (Painer), että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.
9. Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään 2 §:ssä. 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnellamana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen.

10. Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin.
11. Tekijänoikeus on tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Tekijänoikeusneuvoston aikaisempia lausuntoja

12. Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut pelkistettyjen kuvien tekijänoikeudellista suojaa liiketunnusta tai -merkkiä (logoa) koskevissa lausunnoissaan. Niissä olevien kuvien ja sanayhdistelmien tekijänoikeudellisesta suojasta on lausuttu esimerkiksi lausunnoissa TN 1997:1, TN 2000:1, TN 2001:12, TN 2006:18, TN 2007:18, TN 2009:2, TN 2011:7, TN 2014:9, TN 2014:13, TN 2018:8 ja TN 2021:2. Geometristen kuvioiden suojaa koskee tekijänoikeusneuvoston lausunto TN 2018:10. Yleisluonnehdintana ratkaisuihin voidaan todeta, että usein kuvasta tai kuvan ja/tai sanasta tai kirjainyhdistelmästä koostuvan liiketunnuksen tai yksinkertaisen geometrisen kuvion ei ole katsottu ylittävän teoskynnystä. Arvio on kuitenkin aina tehtävä tapauskohtaisesti.

Vastaus lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

13. Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettua mustavalkoista kuvaa 1, joka muistuttaa kärjellään seisovaa, pystysuunnassa kolmeen erisuuruiseen osaan jaettua neliötä, mutta kuvion ulkosivut ovat koverat ja kulmat terävät. Osien tai kappaleiden koot ja muodot poikkeavat selkeästi toisistaan kunkin kappaleen ollessa symmetrinen oman poikittaisakselinsa suhteen. Pääväri on musta, mutta reunat ovat valkoiset ja yhdeltä puoleltaan ääriiviat ovat kaksinkertaiset.
14. Peruskuvio on luonteeltaan sekä kuvion konkreettiselta visuaaliselta ilmeneismuodoltaan yksinkertainen. Kuva ei ilmennä tekijän vapaita luovia rat-

kaisuja eikä siinä määrin kuvasta tekijänsä yksilöllisyyttä ja henkisen luomistyön tulosta, että se riittävän itsenäisenä ja omaperäisenä ylittäisi teoskynnyksen.

15. Vastauksena hakijan kysymykseen 1 tekijänoikeusneuvosto arvioi, että lausuntopyynnön kohteena oleva kuva ei ylitä teoskynnystä eikä siten saa tekijänoikeuslain 1 § mukaista suojaa teoksena. Koska vastaus kysymykseen 1 on se, että hakijan teos ei ylitä teoskynnystä eikä kysymys 2 siten koske hänen etuaan tai oikeuttaan, tekijänoikeusneuvosto ei tarkastele kysymyksiä 2 ja 3.
16. Vastineenantajien mukaan hakijan kuvan 1 mukaisen kuvion käyttämisestä on sovittu vastineenantajien ja hakijan välillä. Tekijänoikeusneuvosto ei anna toimivaltaansa kuulumattomana lausuntoa sopimusten tulkinta- tai näyttökysymyksistä.

Puheenjohtaja

Ulla-Maija Mylly

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisuun ovat osallistuneet Ulla-Maija Mylly (puheenjohtaja), Samuli Melart, Mirkka Kivilehto, Sanna Nikula, Aku Toivonen, Tommi Nilsson, Jari Muikku, Valtteri Niiranen, Ismo Huhtanen, Anniina Dahlström, Maria Rehinder, Timo Enroth, Albert Mäkelä ja Asko Metsola.